

CYFARFOD	Cyngor Llawn
DYDDIAD:	2il Gorffennaf 2026
TEITL:	Newidiadau I'r Cyfansoddiad Adran 22 – Polisi Canu'r Gloch - Staff
AWDUR	Iwan Evans, Swyddog Monitro

1. ARGYMHELLIAD

Derbyn yr wybodaeth am y diwygiadau i Adran 22 o'r Cyfansoddiad a nodir yn Atodiad 1

2. Cefndir:

2.1 Yn unol a'r paragraff 2.6.3 y Cyfansoddiad mae gennyf hawl i ymgorffori newidiadau deddfwriaethol yn y Cyfansoddiad.

“ 2.6.3 Newid Deddfwriaethol

Caiff y Swyddog Monitro ddiwygio unrhyw ran o'r Cyfansoddiad lle y mae diwygiad o'r fath yn angenrheidiol er mwyn cydymffurfio ag unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol. Bydd diwygiadau o'r fath yn dod i rym pan fydd y Swyddog Monitro yn penderfynu felly neu pan fydd y ddeddfwriaeth (lle y bo'n berthnasol) yn darparu ar gyfer hynny. Bydd newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i gyfarfod nesaf y Cyngor Llawn er gwybodaeth.”

2.2 Ar y 6ed o Ebrill eleni daeth Adran 23 o Deddf Hawliau Cyflogaeth 2025 i rym . Yn ôl yr adran ychwanegwyd at yr ymddygiadau all gael eu cynnwys o fewn y diffiniad o ddatgeliadau gwarchoddedig (“protected disclosures”) yn Neddf Hawliau Cyflogaeth 1996. Y Ddeddf yma sydd yn cael ei diwygio i gynnwys darpariaethau a gwarchodaeth yn deillio o'r Public Interest Disclosure Act 1998. Er mwyn ymateb I'r newid statudol yma rwyf wedi gweithredu i gynnwys “aflonyddu rhywiol “yn y Polisi Canu'r Gloch i adlewyrchu y diffiniad statudol diweddaraf o ddatgeliad gwarchoddedig.

ATODIAD 1

22.1 Cwestiynau Cyffredin

"Beth allaf godi pryder amdano?"

Gellir codi pryder am unrhyw beth o fudd i'r cyhoedd, megis:

- twyll neu gamddefnyddio arian cyhoeddus
- camdriniaeth neu esgeulustod tuag at gwsmeriaid neu gleientiaid
- llygredigaeth neu gamddefnyddio awdurdod
- perygl i iechyd a diogelwch
- cuddio gwybodaeth bwysig neu gamymarfer
- **aflonyddu rhywiol**

22.5.3 Gall cwynion fod ynghylch rhywbeth y credir ei fod o fudd i'r cyhoedd gan gynnwys rhywbeth

- Sydd yn anghyfreithlon, yn dwyllodrus neu yn llygredigaeth;
- Sydd yn gyfystyr â chamweinyddu fel a ddiffinnir gan yr Ombwdsmon Llywodraeth Leol. Mae Camweinyddu yn cwmpasu, er enghraifft, oedi di-gyfiawnder, methiant i ddilyn rheolau'r awdurdod neu'r gyfraith, rhagfarn, defnyddio ystyriaethau amhriodol, rhoi gwybodaeth anghywir a nifer o faterion tebyg a sydd yn achosi anghyfiawnder.
- sydd yn groes i, neu sydd heb fod yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor, ei Reoliadau Ariannol neu'i bolisiau, ei godau ymarfer neu ei ymrwymadau cyfreithiol;
- nad yw'n cyrraedd y safonau ymarfer sefydledig;
- sydd yn torri unrhyw gôd ymarfer statudol;
- **sydd yn gyfystyr ag aflonyddu rhywiol**
- sydd yn gyfystyr ag ymddygiad amhriodol;
- sydd yn gyfystyr â cham-drin cleientiaid yn rhywiol, yn gorfforol neu yn emosiynol;
- sydd yn peryglu iechyd a diogelwch unigolyn;
- sydd yn achosi, neu sy'n debygol o achosi niwed i'r amgylchedd;
- sydd yn aflwyddiant cyfiawnder;
- sydd yn gamddefnydd o rym neu'n ddefnydd o rym ac awdurdod y Cyngor ar gyfer rhyw ddiben anawdurdodedig;
- sydd yn methu ag unioni neu gymryd camau rhesymol i adrodd am fater sy'n debygol o olygu cost fawr y gellid ei hosgoi neu golli canlyniad i'r Cyngor neu a fyddai fel arall yn peryglu'r Cyngor, neu
- sydd yn ymgais i guddio unrhyw rai o'r enghreifftiau uchod.